

Matej Majerič

Strast za drsenje

Vsako leto jadranci na deski po vsem svetu čakajo svoj veliki dan. Nekateri so pripravljeni prepotovati pol sveta in oditi jadrati na deski glede na napoved vetra ter na svoji najljubši točki ujeti le dve ali tri jadralske seanse v »epskih« pogojih. Za naše razmere to pomeni v času od oktobra do marca ujeti dan ali dva viharnege juga, ki tudi v severnem Jadranu lahko dvigne valove, ki so višji od 6 m. Prav v času pisanja tega uvodnika je veljal za celotno območje Jadrana – pa tudi za večji del Slovenije – zaradi viharnege južnega in jugozahodnega vetra rdeči alarm. Sreča za jadrance na deski je bila tokrat ta, da se je jugo poklopil ravno z vikendom in krompirjevimi počitnicami, zato je večina strastnih jadrancev na deski in kajtarjev, ki radi jezdijo valove, izkoristila pogoje in odšla na svojo priljubljeno točko jadriranja/kajtanja. Navada je, da se jadralski prijatelji pred odhodom slišijo po telefonu z vprašanjem »Kam greš?«. Če je ciljna destinacija ista, se pogosto peljejo skupaj in delijo stroške poti. Tako sva tudi z Blažem izmenjala par besed že v petek. Rekel je, da gre na Kurilo, sam sem bil namenjen v italijanski Gradež (Grado). Naslednje vprašanje je bilo: »Si videl vetrovno napoved za ponedeljek popoldan in zvečer?«, ki je kazala na viharen jugo. »To bo brutalno ..., res bi bil rad na točki, da bi videl to moč narave ...« sva modrovala, saj tudi on ni mogel v ponedeljek zaradi službe nikamor. Nato sva končala. Blaž je za vikend ujel svoj veliki dan na Kurili, sam pa tri lepe seanse v soboto in nedeljo v Gradu na peščenem grebenu, kjer se ob jugu, ki je močnejši od 30 vozlov in piha več kot 6 ur, ob plimi ustvarijo lepi cca. 2–3 m valovi. Ker je veliko prostora, se lahko naredi s kajtom tudi 10 obratov pod valom, kar je za naše pogoje »epsko«. Valovi niso tako visoki, kot na Štangi, Bodulašu ali Kurili, je pa veselje zaradi jezdenja valov na varni točki toliko večje. V torek zelo zgodaj zjutraj me je ponovno poklical Blaž: »A si poznal tistega »surfača«, ki ga je odneslo; baje je bil profesor športne vzgoje?« Sam zaradi obveznosti nisem spremljal niti novic, niti pogovorov na »surfaških« forumih, zato me je novica presenetila. Celotna »surfaška« scena je vse od preteklega večera trepetala za kolegom in se spraševala, ali je imel srečo in so ga valovi iz Savudrije, kjer naj bi se mu zlomil jambor, odnesli v Italijo. Nesreča se je zgodila v ponedeljek pozno popoldan ob pogojih, v katerih ni mogel izpluti noben reševalni čoln, saj je veter pihal s hitrostjo 50 vozlov (100 km/h) in so bili valovi v Tržaškem zalivu visoki 4 m in več. To je v času klica pomenilo, da je kolega, če je imel srečo, preživel celo noč sam v viharinem morju. Ob 18.30 istega dne mi je Blaž sporočil, da je kolega podhlajen, lačen in dehidriran, ampak varno na kopnem v Trstu v bolnišnici. Odvalil se mi je kamen od srca. Srečna in nora izkušnja. 26 ur v morju. Divje! Na forumih, na spletnih straneh medijev se je med tem odvijala bučna razprava v smislu: »N'č čudnega nor'c, kaj pa rine v vodo«, »Kdo bo pa sedaj kril stroške reševanja, zopet davkoplačevalci ...?« ipd. Na forumih »surfaških« skupnosti pa se je odvijalo pozdravljanje novice, da je s kolegom vse v redu. Ob tem pa so delili tudi svoje izkušnje in poudarjali, da je treba v primeru rdečega alarma ravnati odgovorno. To pa pomeni, predvideti okoliščine in imeti rezervni načrt v primeru poškodbe ali loma opreme. Večina razpravljavcev v drugih medijih, željnih senzacionalnih novic, tudi

ob dolgi razlagi ne bi in ne bo nikoli razumela, kaj žene jadrance na deski v morje ob takih pogojih. V večini primerov ne gre za iskanje adrenalina, izzivanje nevarnosti ali hranjenje ega, temveč za preprosto »biti tam«. Biti tam in doživeti trenutke, ki jih lahko samo na visokem valu, ki kot gora zraste iz morja in ti dovoli, da se spustiš po njem z drsenjem na deski v zavoj. V naslednjem trenutku val postane vetrobran, ki se kot stena postavi med bučanje vetra na eni in spokojnostjo tišine na drugi strani. Trenutek drsenja po valu strmo navzdol, ki morda traja sekundo ali dve, te napolni z občutki, ki se jih z besedami težko opiše. Pa poskusimo ... velikokrat se jadranci na deski začetniki po svojih prvih drsenjih na vodi pri večji hitrosti pogovarjajo, kako noro je drsenje na deski in da je to skoraj bolje kot orgazem. Ampak tišina za valom je še mnogo bolj vabljiva in prijetna. Torej, če je pivo v petek za točilno mizo višek delovnega tedna, je verjetno težko ali nemogoče razumeti, v čemu je čar strasti za drsenje. Če posplošimo, samo za to pri jadraniu na deski in kajtanju pravzaprav na začetku gre. Biti sam in drseti po vodni gladini, skoraj breztežno ... Kemija. Kot ljubezen na prvi pogled, ki lahko preraste v resno razmerje z vetrom in valovi, ki se kaže v učenju in iskanju osebnih meja v zavojih, skokih, trikkih, hitrostih ali valovih na deski. Če je resno, razmerje dozori v poznavanje osebnih meja in spoštovanje naravnih pogojev, kar jadrancu omogoči, da se z vetrom in valovi v tišini zavetrja visokega vala zlije v eno. Ne gre za adrenalin, niti ne za ego, temveč za neustavljivo privlačnost nečesa divjega, neukrotljivega in neopisljivo lepega. Ujet trenutek divje narave. Kot življenje. Biti, izkusiti in doživeti. In z Blažem sva se slišala ponovno ... »Si videl napoved ...« in izmenjala nekaj besed o tem, da se zopet obetajo visoki valovi in močan veter, nato pa rekla še par modrih o izzivih, s katerimi se srečujemo v življenju ... in zaključila: »Ja, eni rabijo terapijo, drugi par pivov, nekateri pa le dan na valovih.«

Da gre pri drsenju po vodni gladini za »nekaj več«, so zelo slikovito napisali Zupan in sodelavci, ki so leta 1984 izdali prvo (in edino) strokovno literaturo v slovenskem jeziku *Jadranje na deski*. »Morje, veter, sonce ... Šumenje valov in vetra poudarja tišino in lepoto narave ... Modrino morja in neba zmoti le človek z belim jadrom v rokah. Kot prikazen neslišno drsi skozi prostor in čas, nosi ga Eol na svojih krilih. Morje vzvalovi in veter močnejše zapiha, kot bi ga hotela pregnati, a človek se močnejše oprime jadra, nagne nad vodo in kot v posmeh vozi vse hitreje in hitreje. Včasih celo poleti kot galebi, ki ga opazujejo visoko z neba, poigrava se z valovi in se ne zmeni za peno, s katero ga obliva morje. In glej, kmalu se mu pridruži še drugi, pa nato tretji, četrti ... Sprva jih veter in morje premagujeta, a najbolj vztrajni ostanejo in kljubujejo naravi in se z morjem in vetrom zlijejo v eno. Morje, veter, sonce, ljudje s pisanimi jadri v rokah; šumenje vetra in valov ...«

Ne glede na vso privlačnost vetra in valov, pa še enkrat poudarjamo, da moramo pri ukvarjanju z jadranjem na deski ali kajtanjem pa tudi pri vseh ostalih športih na veter vedno najprej poskrbeti za lastno varnost, ter varnost drugih udeležencev. Le tako bomo ravnali odgovorno. Prav zato smo v vseh prispevkih, iz različnih vidikov, poudarili pomen poznavanja varnostnih priporočil, pa naj gre za poznavanje nastajanja vetrov; napovedovanje vetra; značilnosti jadralskih točk; izbire in priprave opreme; metodike učenja jadranja na deski, kajtanja ali veslanja na deski stoje; specifičnosti treninga; preprečevanja poškodb, ali pa raziskovalnih prispevkov, ki obravnavajo napor jadrance v ekstremnih pogojih pri jezdenju valov in ustrežanja merilom varnostnih priporočil Mednarodne kajtarske organizacije.

V prilogi, ki smo jo pripravili v tokratni reviji Šport, smo predstavili jadranje na deski in kajtanje, kot šport, ki je za mnoge način življenja. Ker je od zadnje strokovne literature, ki so jo pripravili Zupan in sodelavci leta 1984 minilo že vrsto let, smo na osnovi zadnjih trendov pripravili in predstavili metodiko učenja jadranja na deski. Ob tem smo na podoben način predstavili tudi osnove kajtanja ter veslanja na deski stoje, ki je lahko odličen nadomestek za drsenje na vodni gladini v primeru pomanjkanja vetra. Ta zaokrožena celota je sploh prva strokovna literatura v slovenskem jeziku. Poseben poudarek je namenjen varnosti. S kolegi iz Agencije Republike Slovenije za okolje smo pripravili osnove meteorologije s poudarkom na nastajanju vetrov v Sloveniji in bližnji okolici. Predstavili smo uporabo spletnih modelskih napovedi za napovedovanje vetra. Opisali smo najpriljubljenejše točke za jadranje na deski in kajtanje v Sloveniji in bližnji okolici ter analizirali in objavili celoletno vetrovno statistiko. Pripravili smo primer treninga za jadrance, ki uporabljajo trapez. V raziskovalnih člankih smo predstavili analizo napora pri jadraniu na deski na valovih, varnost z vidika slovenskih šol kajtanja in ustrežanja standardom varnosti z vidika Mednarodne kajtarske organizacije. Obravnavali smo prehrano jadrancev in vpliv razvoja opreme na varnost pri kajtanju ter analizirali najpogostejše poškodbe pri jadralskih. Želimo si, da bi celotna opisana vsebina koristila v praksi čim večjemu številu novih športnih navdušencev.

Z nastalimi vsebinami smo na eni strani želeli predstaviti del avtohtone kulture jadranja na deski in kajtanja pri nas, zato smo nekatere vsebine napisali v značilnem »surfaškem slengu«. Ob tem smo opozorili tudi na problematiko strokovnega izrazja, ki praksi ni domač, in predlagali njegovo posodobitev. Predstavili smo tudi trende v razvoju jadranja na deski in kajtanja ter naredili pregled novejših diplomskih del in magistrskih nalog s področja jadranja na deski, kajtanja in veslanja na deski stoje. Želimo vam veliko veselja pri branju. Se vidimo na vodi.

Aloha!